

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Московчук Дмитро Олександрович

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ 179

Павлова Юлія Сергіївна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ
СУДОВОЇ РЕФОРМИ 182

Полуніна Ольга Олександрівна

ЦИФРОВІ ДОКАЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМИ ДОПУСТИМОСТІ,
ДОСТОВІРНОСТІ ТА ОЦІНКИ 185

Полюк Юлія Іванівна

ПИСЬМОВА КОНЦЕНТРАЦІЯ МАТЕРІАЛУ СПРАВИ ТА CASE MANAGEMENT ЯК НАПРЯМКИ
АДАПТАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПЕРІОД
ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 187

Притуляк Валерій Миколайович

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ
РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ 191

Цал-Цалко Юлія Юліївна

СУТНІСТЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ 193

Яніцька Інна Анатоліївна

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА 197

Боярчук Віталій Вікторович

ЩОДО УЧАСТІ ДЕРЖАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ 199

Волков Максим Сергійович

МІЖНАРОДНІ АКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНСТИТУТ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ У
СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ 201

Кисельов Вадим Костянтинович

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОСОБЛИВОСТІ
ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 205

Пересипко Дмитро Володимирович

УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТА УЧАСНИКИ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ
РОЗМЕЖУВАННЯ 209

Сатановська Олена Валентинівна

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЗОВІВ ПРО ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 213

Снітко Андрій Сергійович

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЮРИДИЧНОЮ АРГУМЕНТАЦІЄЮ ТА СУПЕРЕЧЛИВОЮ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ 215

**СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ**

Харитоновна Олена Іванівна

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
ОСВІТНИХ ВІДНОСИН 219

Ульянова Галина Олексіївна

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО
АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» 222

Бааджи Наталія Пилипівна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ 225

Галунова Лариса Ігорівна

ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ 228

2. Терех О. А. Сучасні виклики цивільного судочинства в умовах воєнного стану. *Науковий вісник УжНУ*. 2025. С. 427-431. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.60>
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Андронов І. В. Держава як сторона у позовному провадженні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 2 (43). С. 23–28. URL: https://pjuv.nuoua.od.ua/v2_2022/5.pdf
5. Волкова Н. В. Щодо участі прокурора у цивільному процесі (окремі аспекти). *Правова держава*. 2016. С. 115–120.
6. Tsuvina, T. Participation of the Prosecutor in Non-Criminal Proceedings: ECtHR Case Law and National Context. *Theory and Practice of Jurisprudence*. 2024. 2(26). P.58–76. URL: <https://doi.org/10.21564/2225-6555.2024.26.319929>
7. Волкова Н. В. Захист сімейних прав та інтересів дитини у цивільному судочинстві : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2022. 444 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/23333>
8. Судова влада України. Хто може бути стороною судового процесу: постановка проблеми. *Судово-юридична газета*. 28.02.2020. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/899313/>
9. Remco van Rhee C. H. Towards Harmonised European Rules of Civil Procedure. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2020. Iss. 1(6). P. 6–33. URL: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-3.1-a000024>
10. ELI/UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure. URL: <https://www.unidroit.org/instruments/civil-procedure/eli-unidroit-rules>

Ключові слова: держава, сторони, учасники справи, представництво інтересів держави, прокурор, цивільне судочинство, цивільний процес.

Key words: state, parties, participants in the case, representation of the interests of the state, prosecutor, civil proceedings, civil process.

Волков Максим Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу*

МІЖНАРОДНІ АКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНСТИТУТ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПISУ У СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

Дослідження правової природи обмежувального припису в справах про домашнє насильство потребує комплексного аналізу міжнародно-правових актів, які закріплюють фундаментальні стандарти захисту прав людини у цій сфері.

Вивчення міжнародного досвіду дозволяє встановити передумови формування ефективних правових механізмів захисту потерпілих, визначити принципові підходи до їх застосування та окреслити напрями розвитку національного законодавства щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Суттєвою проблемою не лише для України, а й для всього світу є забезпечення захисту жінок та дітей від домашнього насильства. Безперечно, насильство належить до актуальних соціальних явищ, які істотно впливають на функціонування ключових суспільних інститутів, зокрема інституту сім'ї [1, с. 51]. Домашнє насильство у сучасному міжнародному праві розглядається як одна з форм порушення фундаментальних прав людини, що посягає на життя, здоров'я, особисту безпеку та гідність людини. Починаючи з другої половини XX століття міжнародна спільнота поступово формує систему правових інструментів, спрямованих на протидію різним формам насильства [2, с. 223]. Вагому роль у цьому процесі відіграли міжнародні акти у сфері захисту прав людини.

Одним із базових міжнародних документів, який заклав фундаментальні принципи правового захисту особи, є Загальна декларація прав людини, що закріпила право кожної людини на життя, свободу та особисту недоторканність [3]. Подальший розвиток зазначені положення отримали у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права та Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права, які визначають обов'язок держав забезпечувати належний рівень захисту прав і свобод людини [4; 5].

Особливе значення для формування міжнародних стандартів протидії насильству щодо жінок має Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Згідно з положеннями цього міжнародного договору держави-учасниці зобов'язані вживати всіх необхідних заходів для забезпечення рівності прав і свобод жінок та чоловіків, а також створювати ефективні механізми юридичного захисту від дискримінації [6].

Суттєвий розвиток зазначених положень відбувся у Загальній рекомендації №19 Комітету CEDAW, у якій уперше на міжнародному рівні було визначено, що насильство щодо жінок є формою дискримінації за ознакою статі [7]. У цьому документі підкреслюється, що гендерно зумовлене насильство обмежує можливості жінок реалізовувати свої права і свободи на рівні з чоловіками. Комітет CEDAW наголошує, що держави повинні забезпечувати ефективні механізми правового захисту для осіб, які постраждали від домашнього насильства. Такі механізми повинні передбачати доступ до судових процедур, можливість отримання компенсації завданої шкоди, а також надання медичної, психологічної та правової допомоги потерпілим.

Важливу роль у формуванні міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини відіграє Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікована Україною у 1997 році [8]. У контексті протидії домашньому насильству особливе значення мають положення статей 2, 3, 8 та 13 зазначеної Конвенції, що гарантують право на життя, заборону нелюдського або

такого, що принижує гідність, поведження, право на повагу до приватного і сімейного життя та право на ефективний засіб юридичного захисту.

Ще одним із важливих міжнародних документів у сфері запобігання домашньому насильству є Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, прийнята у 2011 році [9]. Конвенція визначає домашнє насильство як будь-які акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що відбуваються у сім'ї або між партнерами. Однією з ключових особливостей цього міжнародного договору є запровадження системи спеціальних заходів захисту постраждалих осіб, серед яких важливе місце займають захисні або обмежувальні приписи. Такі заходи передбачають можливість встановлення тимчасових обмежень для особи, яка вчинила насильство, зокрема заборону контактувати з потерпілою особою або перебувати у місці її проживання. Положення Стамбульської конвенції стали основою для формування сучасного законодавства України у сфері протидії домашньому насильству, зокрема шляхом прийняття Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [10]. Стамбульська конвенція визначає домашнє насильство як будь-які акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що відбуваються між членами сім'ї або партнерами незалежно від факту їх спільного проживання. Важливою особливістю Конвенції є те, що вона розглядає домашнє насильство не лише як форму дискримінації щодо жінок, але й як самостійне порушення прав людини, жертвами якого можуть бути також чоловіки.

Конвенція передбачає необхідність застосування ефективних цивільно-правових засобів захисту, зокрема обмежувальних або захисних приписів. Такі заходи повинні: бути доступними без надмірного фінансового навантаження на потерпілу особу; застосовуватися на визначений строк; мати можливість негайного застосування; діяти незалежно від інших судових проваджень.

Зазначені положення знайшли своє відображення у ЦПК України, зокрема у статтях 350-5 та 350-6, які передбачають прискорений розгляд справ про видачу обмежувального припису та негайне виконання відповідного судового рішення. Крім того, відповідно до ч. 3 ст. 350-5 ЦПК України судові витрати у таких справах покладаються на державу, що узгоджується з вимогами Стамбульської конвенції щодо недопущення фінансового тягаря для постраждалих осіб.

Основну роль у запобіганні та протидії домашньому насильству виконують норми адміністративного та кримінального права. Зокрема, ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення встановлює адміністративну відповідальність за вчинення домашнього насильства, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце тимчасового перебування кривдника [11]. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 6 грудня 2017 року, який набрав чинності 11 січня 2019 року [12]. У

межах цього закону до КК України було внесено зміни, зокрема запроваджено статтю 126-1 «Домашнє насильство» для реалізації положень Стамбульської конвенції.

У національній правовій доктрині питання застосування обмежувального припису також стало предметом наукових досліджень. Зокрема, Н. В. Волкова зазначає, що інститут обмежувального припису є важливим процесуальним засобом забезпечення ефективного судового захисту прав членів сім'ї, зокрема дітей, у випадках домашнього насильства. Дослідниця підкреслює, що обмежувальний припис має превентивний характер та спрямований передусім на недопущення повторного порушення прав потерпілої особи. У цьому контексті обмежувальний припис розглядається як ефективний механізм негайного реагування суду на випадки домашнього насильства, що дозволяє забезпечити безпеку постраждалих осіб та попередити подальші правопорушення [13, с. 363-364].

Отже, аналіз міжнародно-правових актів та наукових досліджень свідчить, що формування інституту обмежувального припису в справах про домашнє насильство є результатом розвитку міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини та їх поступової імплементації у національне законодавство України. При цьому особливе значення має забезпечення ефективного судового захисту прав та інтересів членів сім'ї, що відповідає сучасним доктринальним підходам цивільного процесуального права.

Список використаних джерел:

1. Volkova N. On the legal regulation of protection of the rights and interests of the child from domestic violence (certain aspects). *Art and Science. Estonia*. 2021. № 5. С. 53–66. URL: <https://www.artandscience.info/index.php/journal/article/view/57/57>
2. Мануїлова К. В., Рудецька П. А. Світовий досвід країн на міжнародні-правові аспекти щодо домашнього насильства. *Київський часопис права*. 2023. № 2. С. 221–227. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.2.31>
3. Загальна декларація прав людини : прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 груд. 1948 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 груд. 1966 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 груд. 1966 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
6. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 груд. 1979 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text
7. Committee on the Elimination of Discrimination against Women. General Recommendation №. 19: Violence against Women. 1992. URL: <https://www.refworld.org/legal/general/cedaw/1992/14045>

8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

9. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 трав. 2011 р. (Конвенцію ратифіковано із заявами Законом № 2319-IX від 20.06.2022). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text

10. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 року. № 2229-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 року. № 8073-X. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

12. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 06.12.2017 року № 2227-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#Text>

13. Волкова Н. В. Захист сімейних прав та інтересів дитини у цивільному судочинстві : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2022. 444 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/23333>

Ключові слова: домашнє насильство, обмежувальний припис, захист прав людини, міжнародно-правові стандарти, запобігання насильству, судова практика, цивільне судочинство.

Key words: domestic violence, restraining order, human rights protection, international legal standards, prevention of violence, judicial practice, civil justice.

Кисельов Вадим Костянтинович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу,
суддя Пересипського районного суду м. Одеси*

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В судовій практиці та згідно вимогам ЦПК України доказування не може ґрунтуватися на припущеннях, а суд встановлює наявність або відсутність певних обставин (фактів) на основі оцінки доказів, які містять інформацію щодо предмета доказування. Отже необхідно вести мову про певний «стандарт доказування» у цивільному процесі, відповідно до якого суд вважає фактичну обставину доведеною.